

Fol. 1656r-v.

(Bovendien geeft de slechte markt te Batavia, of elders voor benzoë reden tot twijfel, of de vastgestelde prijzen er daar wel voor te behalen zijn. Als oorzaak voor het verval van de handel te Airhadji, waarover reeds in de brief van 31 december 1763 en hierboven werd gesproken, wordt tevens aangemerkt dat de bevolking van Packalam Jamboe, dat de beste kooplui zijn die normaliter het beste goud aanvoeren, [fol. 1657] reeds voordat zij met de radja ruzie kregen, minder te Airhadji als vroeger kwamen, sinds de Engelsen weer de zuidelijke delen van Sumatra's Westkust in bezit namen en de Packalammers vrede sloten met Palembang, waarmee zij enige jaren eerder in oorlog waren geweest. Het is begrijpelijk dat dan in 1762/63 de inkomsten van Sumatra's Westkust de uitgaven maar met f 1508 hebben overtroffen. Te Pulau Tjinkuk hebben de inkomsten maar f 5324 bedragen en te Airbangis f 13.952, wat bij het geïnvesteerde kapitaal vrij gunstig is. Maar de uitgaven hebben de inkomsten met f 6053 overtroffen. Niet alleen de gewone uitgaven liepen hoog op, maar ook die voor het vestigen van het kantoor, exclusief f 1500,- die erbij is ingeschoten, toen de gewezen resident te Natal, Van Mosschel, dat kantoor lafhartig heeft verlaten. [fol. 1658] In vergelijking met het kapitaal dat op andere kantoren is geïnvesteerd, is de winst te Baros van f 6257 acceptabel. Wat de bestellingen en voorraden betreft vond men de bestelling van geld niet zo noodzakelijk om daarvan meer dan de helft, of zoveel hierboven is aangegeven, uit te voeren. Er was meer reden om te denken dat er met de voorraden en met het geld in voorraad genoeg zou zijn. Daarom is het bestuur aangespoord de bestellingen en voorraden beter in de gaten te houden en geen extra bestelling te doen, zoals nu in zijn brief en in de aparte bestelling. Zo is ook uit de korte lijst opgemaakt dat er manschappen boven het vastgestelde aantal zijn aangehouden. Daarom is er van de 50 Europese militairen, [fol. 1659] die ter aflossing van diegenen die hun jaren hadden uitgediend waren gevraagd, en van 25 Buginese krijgers, van de eerste slechts de helft gestuurd. Bovendien werd het bestuur bevolen om de resident te Airbangis voortaan jaarlijks een bestelling te laten opstellen en naar Padang te laten zenden, om die met commentaar naar Batavia door te zenden. De doorgezonden opgave door de Padangse administrateurs van de voorraden op de onderhorige kantoren zijn doorgenomen. Men is het niet eens met de stilzwijgende opvatting van het bestuur dat slechts het geld in kas is vast te stellen. Het bedrag daarvan is vreemd en het is onlangs te Pulau Tjinkuk en Airbangis gebleken dat er misbruik van gemaakt kan worden. [fol. 1660] Daarom is bevolen om Pulau Tjinkuk en Airhadji wegens hun nabijheid maar voor zes maanden van contanten te voorzien, namelijk Pulau Tjinkuk met f 14.400,-, Airhadji met f 9600,-, en Baros voor een heel jaar met f 19.200,- en Airbangis voor een jaar met f 7200,-. Bovendien moet het personeel op de onderkantoren maandelijks, of bij iedere gelegenheid om te schrijven, een memorie van de voorraad aan contanten, goud en textiel opzenden. Aan het bestuur wordt het overgelaten de nodige maatregelen te nemen om de Compagnie tegen schade door te grote voorraden aan geld of goederen te beschermen. De commandeur en raad blijven aansprakelijk als ze niet de maatregelen nemen, waartoe een verstandig koopman verplicht is om de voorraden binnen redelijke proporties te houden, [fol. 1661] zonder de kantoren gebrek aan bestelde goederen te laten lijden. Daar de bezittingen te Pulau Tjinkuk omvangrijk waren, was bij besluit van 6 april 1693 de bezetting daar op twee dienaars gesteld. Later is dat er tot één teruggebracht, hoewel de tweede bij ziekte, afwezigheid of overlijden van het opperhoofd deze kon vervangen. Daarom is besloten er toch weer een tweede dienaar aan te houden, die verantwoordelijk zal zijn voor alle bezittingen van de Compagnie. De kist met contanten en het ingezamelde goud moet van twee sloten voorzien zijn, waarvan het opperhoofd de ene, de tweede dienaar de andere sleutel heeft. De leden van het toenmalige bestuur hadden verklaard dat zij niet in staat waren de tekorten van het gewezen opperhoofd te Pulau Tjinkuk, mr. Jacob van Oudenstein Elias, [fol. 1662] die hun door de vroegere commandeur Christiaan Lodewijk Senff waren opgelegd, te vergoeden, of er borgen voor te stellen. Als blijk van onderwerping aan en eerbied voor de bevelen van de regering hadden de toenmalige bestuursleden aangeboden ieder